NYTKIS
NAISJÄRJESTÖT YHTEISTYÖSSÄ

Lakivaliokunnalle ***29.1.2021***

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry:n lausunto koskien HE 226/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun 9§ muuttamisesta

Kiitämme eduskunnan lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua rikoslain 25 luvun 9§ muuttamisesta.

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry puoltaa lämpimästi esitystä, jonka mukaan laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaa säännöstöä tiukennettaisiin.

Esityksen mukaan laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että teko olisi virallisen syytteen alainen, jos laiton uhkaus kohdistuisi henkilöön hänen työtehtävänsä vuoksi eikä rikoksentekijä kuulu työpaikan henkilöstöön. Syyttäjä saisi nostaa syytteen laittomasta uhkauksesta myös, jos teko on kohdistunut henkilöön hänen julkisen luottamustehtävänsä vuoksi.

Erityisen tärkeänä pidämme luottamushenkilöiden sisällyttämistä esitykseen. Selvitettäessä [1] eri sukupuolten kokemaa vihapuhetta kuntapolitiikassa on käynyt ilmi, että vihapuheen kohtaaminen politiikassa on yleistä, kolmannes kuntapäättäjistä on ollut vihapuheen kohteena. Kaksi kolmasosaa päättäjistä myös arvioi vihapuheen lisääntyneen viime vuosina. Useimmiten vihapuheen lisääntyminen kytkettiin vastauksissa sosiaaliseen mediaan toimintaympäristönä. Vihapuhetta kokeneista kuntapäättäjistä lähes kolmannes (28 %) kertoi halunsa osallistua päätöksentekoon vähentyneen. Vastaajat kertoivat, että vihapuhe ja muunlainen häirintä lisääntyvät selvästi vaalien aikaan.

Tutkimuksen mukaan suomalaisista kuntapäättäjistä naiset kokevat vihapuhetta huomattavasti miehiä enemmän: naisista 42%, miehistä 28%. Vähemmistöihin (rodullistettuihin kuuluminen, maahanmuuttajatausta, seksuaalinen vähemmistö, saamelaisuus, kielivähemmistö) kuuluminen lisäsi vihapuheen kohteeksi joutumista. Naisiin kohdistuvassa vihapuheessa erityispiirteenä on seksuaalisella väkivallalla uhkaaminen. Vihapuheella on negatiivisia vaikutuksia demokratiaan, koska sillä on vaikutusta naisten ja vähemmistöihin kuuluvien halukkuuteen toimia politiikassa ja asettua ehdoille vaaleissa.

Tasa-arvobarometrin 2017 [2] mukaan sähköpostin, sosiaalisen median tai muun verkon käyttöä on vähentänyt vihapuheen pelon vuoksi kuusi prosenttia naisista ja kaksi prosenttia miehistä (vastaajamäärän vuoksi k.o. lukua ei ole saatavilla tilastollisesti merkittävänä koskien eri vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä).

Myös tasa-arvobarometrin tulosten perusteella johonkin vähemmistöön kuuluminen on altistanut vihapuheelle etenkin naisia. Vähemmistöön itsensä määrittävistä naisista yli viidesosa (27 %) oli kokenut vihapuhetta. Vähemmistöön kuulumattomista naisista vihapuhetta oli kokenut 14 prosenttia. Vähemmistöön kuuluneet miehet raportoivat hieman muita miehiä useammin vihapuheesta: vähemmistöön kuuluvista miehistä yhdeksän prosenttia oli kokenut vihapuhetta ja vähemmistöön kuulumattomista seitsemän prosenttia. (Tasa-arvobarometri 2017, s. 40)

Viitaten Helsingin Sanomissa 23.1.2021 [3] julkaistuun Turun Yliopiston prosessioikeuden professorin Johanna Niemen ja oikeustieteen tohtori, lakimies Tuuli Hongin vieraskynäkirjoitukseen, **esitämme kuitenkin huolemme siitä, kuinka esitys rikoslain muuttamiseksi ja syyteoikeuden säännöstön tiukentaminen jättäisi huomiotta mm. lähisuhdeväkivaltaan ja kunniaan liittyvään väkivaltaan liittyvät vakavat uhkaukset.**

Istanbulin sopimus edellyttää jäsenvaltioilta tehokkaita toimia väkivaltaa vastaan ja edellyttää laaja-alaista väkivallan torjuntaa. Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry katsoo, että rikoslain 25 luvun 9§ muuttamisessa tulisi huomioida nämä kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät velvoitteet ja ottaa huomioon syyteoikeuden lisäämisen myös lähisuhdeväkivaltaan, kunniaan liittyvään väkivaltaan ja muuhun väkivaltaan liittyvät vakavat uhkaukset.

Jäämme odottamaan lainsäätäjältä lisää hallitusohjelman mukaisia toimia, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, Ne uhkaavat sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä.

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry katsoo, että Suomen valtion tulee lisäksi huolehtia siitä, että

- Sukupuoleen perustuvan vihapuhe kriminalisoidaan moniperusteinen syrjintä huomioiden
- Maalittaminen järjestäytyneenä toimintana kriminalisoidaan
- Eri verkkoalustojen vastuuta sivuillaan julkaistavasta vihapuheesta selkeytetään ja sanktioita kovennetaan, jotta moderointi olisi johdonmukaisempaa
- Suunnitteilla olevassa rasismin ja syrjinnän vastaisessa toimintaohjelmassa otetaan huomioon sukupuoli intersektionaalisesti ja käsitellään sukupuoleen liittyvän vihapuheen ja verkkoympäristössä tapahtuvan vihapuheen erityispiirteitä
- Poliisi saa aiheesta täydennyskoulutusta sekä riittävät resurssit
- Eri väkivallan muodot tunnistetaan julkisissa palveluissa ja uhreille järjestetään riittävät tukipalvelut

Perussuomalaiset Naiset ry ei ole mukana lausunnossa.

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry:n puolesta,

Silla Kakkola
pääsihteeri
silla.kakkola@nytkis.org

[1] Knuutila, Aleksi et al. Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon -raportti Valtioneuvosto 2019) https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161812
[2] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160920/STM_08_2018_Tasa-arvobarometri%202017_net.pdf in
English: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161485
[3]Niemi, Johanna; Hong, Tuuli, vieraskynä HS 23.1.2021 https://www.hs.fi/mielipide/art-2000007757853.html

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry

Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry on kattojärjestö, johon kuuluvat Kokoomuksen Naisten Liitto ry, Kristillisdemokraattiset Naiset ry, Naisasialiitto Unioni ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry, Perussuomalaiset Naiset ry, Sosialidemokraattiset Naiset, Sukupuolentutkimuksen seura ry, Suomen Keskustanaiset ry, Svenska Kvinnoförbundet r.f, Vasemmistonaiset ja Vihreät Naiset ry.